

Sprawozdanie z IV warsztatów konsultacyjnych dotyczących projektu Planu Zadań Ochronnych dla Obszaru Natura 2000 PLH 120052 Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego

Spotkanie odbyło się dnia 21 listopada 2013 roku w siedzibie Urzędu Gminy Wiśniowa
Spotkanie rozpoczęło się o godzinie 10.

Zaproszenie na spotkanie, wraz z materiałami zostało wysłane pocztą elektroniczną do członków Zespołu Lokalnej Wspólpracy, właściwych terenowo nadleśnictw, oraz do wszystkich gmin i parafii na terenie których znajdują się kolonie rozrodcze nietoperzy wymienione w Standardowym Formularzu Danych.

Na początku spotkania Pani Małgorzata Michna – Planista Regionalny z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie przywitała zebranych. Przedstawiła krótko przebieg granic po powiększeniu obszaru w listopadzie 2012 roku. Zainteresowani otrzymali wydrukowane mapki z nowym przebiegiem granicy Natura 2000 Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego PLH120052.

Następnie Pani Katarzyna Bajorek-Zydroń – koordynator Projektu Planu Zadań Ochronnych omówiła krótko prace przeprowadzone w tym roku, zarówno kameralne jak i uzupełniające prace terenowe. Szczegóły dotyczące prac terenowych oraz zapisy wynikające z ich wyników przedstawili eksperci odpowiedzialni za przeprowadzenie prac.

Pan dr Wojciech Różański – ekspert fitosocjolog, przedstawił wyniki prac terenowych, które odbyły się w roku 2012 i w roku 2013 – w granicach powiększonego obszaru Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego. Siedliskami wymienionymi w SDF były: żyzne buczyny, kwaśne buczyny oraz jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach. Po powiększeniu obszaru w jego granicach znalazły się lasy z całego pasma Cietnia, Kostrzy i Pasma Łososińskie. Po inwentaryzacji terenowej stwierdzono w obszarze około 430 ha kwaśnych buczyn, przy czym kategoria ta obejmuje także ubogie lasy jodłowe. Siedliska te są mocno eksploatowane. W drzewostanie przeważa jodła (80 %), poza tym występuje buk – 20 % (dane z powierzchni relaskopowych). Największą powierzchnię w obszarze Natura 2000 zajmują żyzne buczyny, reprezentowane przez zespół żyznej buczyny karpackiej (ok. 560 ha), z udziałem buka, (80 %), jodły (18 %) i pojedynczo występującymi: jaworem, jesionem i czereśnią ptasią (dane z powierzchni relaskopowych).

Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach znane z rezerwatu Kostrza zostały stwierdzone także w dwóch innych miejscach. Niewielkie płyty stwierdzono w oddziale 10d, i w lasach prywatnych – przy oddziale 5a.

Stwierdzono także występowanie, niewykazanego w SDF, jodłowego boru świętokrzyskiego 91P0 (*Abietetum polonicum* – wyżyny jodłowy bór mieszany). Został on stwierdzony w piętrze pogórza u podnóża Kostrzy i Cietnia (w sumie około 250 ha) z udziałem jodły (70 %), sosny (17 %), świerka (7 %).

Podczas prac terenowych zostały zidentyfikowane także fragmenty kwaśnych dąbrów, łągów, zarośli z wrześnią i pionierskiej roślinności na kamieńcach, ale siedliska te występują fragmentarycznie i nie były uwzględniane w dalszych pracach.

Większość lasów w obszarze jest prywatna, okoliczny teren jest mocno zamieszkały i występuje duży popyt na drewno opałowe. W lasach obserwuje się zbyt mało drewna martwego (także grubizny), a jego obecność jest jednym z bardzo ważnych wskaźników, istotnym dla utrzymania bioróżnorodności reducentów. Ilość pozostawianego drewna martwego jest zbyt niska zarówno w na terenie Lasów Państwowych jak i w lasach prywatnych. Aby nakłonić właścicieli lasów prywatnych do pozostawiania określonej ilości martwego drewna, konieczne byłoby wypłacenia rekompensat finansowych.

Pani Małgorzata Michna zaznaczyła, że wypłacanie jakichkolwiek rekompensat dla właścicieli lasów prywatnych jest możliwe wyłącznie w przypadku, gdy dla tych terenów opracowane zostały uproszczone plany urządzania lasu. Właściciel lasu musi udowodnić, że poniósł konkretne straty, które wynikły z zapisów Planu. Aby była możliwość wypłaty rekompensat musi być znana wielkość pozyskania. W związku z tym jako działanie ochronne do PZO należałoby wpisać wykonanie uproszczonych planów urządzania lasu. Problemem są również częste działania nielegalne – kradzieże drewna, pozyskiwanie gałęzi. Pani Małgorzata zwróciła także uwagę, że jako działanie ochronne należałoby także wpisać powstrzymanie się od zmian użytkowania terenu (wylesień na gruntach prywatnych).

Pani Barbara Michalska z RDLP w Krakowie powiedziała, że dla pracowników Lasów Państwowych zaskoczeniem jest występowanie na obszarze siedliska 91P0 – jodłowy bór świętokrzyski. Zidentyfikowanie go w obszarze jest bardzo istotne, zwłaszcza teraz, podczas prowadzonych prac nad Planem Urządzania Lasu Nadleśnictwa Limanowa.

Pan Jakub Zygarowicz z Nadleśnictwa Limanowa dodał, że obszar Kostrzy jest odmienny siedliskowo od reszty Beskidu Wyspowego. Należy też porównać wyniki prac prowadzone na potrzeby PZO i Planu Urządzania Lasu oraz usystematyzować nazewnictwo.

Pan Wojciech Różański odniósł się do głosów pracowników Lasów Państwowych. Uściślił, że siedlisko 91P0 *Abietetum Polonicum* to endemiczny zespół roślinny występujący tylko na obszarze Polski, który powinniśmy chronić. Podkreślił, że najlepiej prace leśne prowadzić tak jak dawniej - sezonowo, przy pokrywie śnieżnej, a nie przez cały rok.

Pan Marcin Bartosiewicz z Nadleśnictwa Myślenice zwrócił uwagę, że popyt na drewno jest bardzo duży przez cały rok. Nie ma możliwości powrotu do prowadzenia prac związanych z pozyskaniem wyłącznie w okresie jesienno-zimowym, gdyż odbiorcy nie chcą magazynować drewna. Nadleśnictwa uzależnione są od odbiorców. Mimo to w obszarach o szczególnych walorach przyrodniczych starają się koncentrować pozyskanie w okresie jesienno-zimowym. Wyjaśnił również że Lasy Państwowe odstąpiły od znakowania drzew

pozostawianych do mineralizacji, ale każdego roku wykonywana jest inwentaryzacja ilości drewna martwego. Są to mniejsze ilości od tych, które byłyby satysfakcjonujące dla ekologów, ale należy pamiętać że stanowi ono także bazę żerową dla owadów szkodliwych i musi być usuwane również ze względów sanitarnych. Mimo to Lasy Państwowe są w stanie pozostawiać więcej drewna do mineralizacji. W innych obszarach Natura 2000 wypracowano zapis o pozostawianiu 15-20 m³/ha drewna martwego. Zwrócił także uwagę, że przy wpisaniu do PZO działania ochronnego polegającego na sporządzeniu uproszczonych planów urządzania lasu dla gruntów prywatnych i gminnych, trzeba będzie uwzględnić w jaki sposób taki zapis będzie egzekwowany. Wiadomym jest również, że sporządzenie takich dokumentów wymaga określonych środków finansowych.

Pani Małgorzata Michna powiedziała, że za przygotowanie uproszczonych planów urządzania lasu dla lasów prywatnych odpowiedzialne są starostwa powiatowe, natomiast przygotowanie tych dokumentów dla lasów gminnych leży w kwestii gmin. Starostwa unikają tej odpowiedzialności zasłaniając się brakiem pieniędzy. Wpisanie takiego działania do PZO i podkreślenie konieczności jego wykonania może ułatwić pozyskanie środków finansowych na ten cel.

Pan Jakub Zygarowicz podkreślił, że problem uproszczonych planów urządzania lasu dotyczy całej Polski. Powstał nawet specjalny zespół ekspertów odpowiedzialny za ustalenie kto powinien odpowiadać za sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasu oraz za nadzór nad lasami prywatnymi. Pan Jakub odniósł się także do ilości drewna martwego w lasach. Stwierdził, że nigdy nie uda się uzyskać zadowalającej ilości w każdym wydzieleniu, tak samo jak nie jest możliwe znalezienie w młodnikach drzew dziuplastych i grubizny. W ramach certyfikacji, której podlegają Lasy Państwowe ważne jest, aby pozostawić 5% drzewostanów wyłączonych z produkcji – drzewostanów lokalnie specyficznych – w które są włączone też siedliska priorytetowe, podmokłe, jaworzyny – w siedliskach tych nie jest prowadzone żadne użytkownictwo. Na terenie Nadleśnictwa Limanowa takich drzewostanów reprezentatywnych jest około 400 ha.

Pan Wojciech Różański zwrócił uwagę, że podczas prowadzenia prac terenowych w paśmie Jaworza i Sałasza zauważył zbyt intensywne trzebieże

Pan Jakub Zygarowicz podkreślił, że jest bardzo istotne aby w szablonie dokumentacji doprecyzować zapisy dotyczące zagrożeń. Wnioskował także o zmianę zapisu dotyczącego działań ochronnych w siedliskach leśnych z zaniechania na ograniczenie trzebieży.

Pan Marcin Bartosiewicz zwrócił uwagę, że od lat 40-tych opracowywane są plany urządzania lasu i pomiary dokonywane w każdej dekadzie wskazują, że ilość drewna martwego jest coraz większa oraz udokumentowany jest wzrost zasobności drzewostanów, co spowodowane jest m.in. prawidłowo prowadzonymi cięciami pielęgnacyjnymi.

Pani Małgorzata Michna odniosła się także do pisma otrzymanego w trakcie poprzedniego etapu prac od Nadleśnictwa Limanowa dotyczącego zagrożenia wpisanego do dokumentacji – stosowania biocydów. Nadleśnictwo wnioskowało o wykreślenie tego zagrożenia z zapisów w szablonie projektu planu. Pani Małgorzata Michna stwierdziła, że

zagrożenie takie powinno pozostać, gdyż aktualnie w lasach Państwowych substancji takich się nie stosuje, ale nie ma pewności jak będzie za 10 lat wyglądała sytuacja z lasami prywatnymi.

Pracownicy Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa dopytywali się w jaki sposób wyznaczano trasy przelotu nietoperzy na żerowiska oraz jak będzie wyglądać sytuacja w przypadku, kiedy na trasie przelotu będzie sad. Pani Anna Bator – ekspert chiropterolog wyjaśniła, że trasy przelotu na żerowiska były wyznaczane po granicach działek ewidencyjnych, wzdłuż ciągów drzew i krzewów rosnących nad ciekami. Starano się nie wyznaczać ich przez obszary sadów. Podczas dyskusji ustalono, aby w zapisach dotyczących utrzymania tras przelotu zaznaczyć, że działania te nie dotyczą działek rolnych użytkowanych jako sady. Pan Rafał Szkudlarek ekspert chiropterolog wyjaśnił, że w działaniu ochronnym dotyczącym nieprzerywania ciągłości zadrzewień i zakrzewień chodzi o zapewnienie bezpieczeństwa nietoperzom. Podkowiec na otwartej przestrzeni leci tuż nad ziemią i wówczas narażony jest na ataki drapieżników. Przyjmuje się że bezpieczna jest maksymalnie odległość 3-5 m otwartej przestrzeni. Zaobserwowano, że przy 8 m podkowiec mały zawraca.

Pani Barbara Michalska z RDLP Kraków wnioskuje, aby Lasy Państwowe były informowane o wynikach monitoringu nietoperzy w obszarze. Zwróciła także uwagę na brak wyników dotyczących liczebności nietoperzy w kościołach w Żmiącej i Podegrodziu oraz konieczność szybkiej interwencji w tej sprawie.

Pani Małgorzata Michna poinformowała zebranych, że Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska realizuje projekt polegający na mediacji w rejonach konfliktowych i jednym z obszarów wskazanych jako „problematiczne” został obszar Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego. W ramach tego projektu przewidziane będą spotkania mediacyjne.

Pani Barbara Michalska zauważyła, że jest bardzo dużo działań ochronnych przeznaczonych do realizacji w lasach, tymczasem to w najbliższym otoczeniu niektórych kolonii rozrodczych obserwuje się praktyki, które zdecydowanie nie sprzyjają nietoperzom. Jako przykład podała otoczenie kościoła w Jaworznej, gdzie zlikwidowano zadrzewienia oraz obecne jest oświetlenie zewnętrzne. Ponadto w poszczególnych koloniach zaobserwowano w tym roku spadek liczebności nietoperzy. Padła również wątpliwość czy zbyt dużo uwagi nie jest poświęcane siedliskom przyrodniczym w obszarze stworzonym głównie dla ochrony nietoperzy.

Pan Wojciech Różański odniósł się do kwestii ochrony siedlisk i gatunków. W danej ostoje siedliskowej wszystkie przedmioty ochrony muszą być traktowane z taką samą uwagą.

Pani Anna Bator odpowiedziała, że podkowce często przemieszczają się pomiędzy koloniami, spadek liczebności jest wynikiem naturalnej fluktuacji liczebności. Ponadto w tym roku długo utrzymywała się pokrywa śnieżna, co też mogło wpłynąć na spadek liczebności podkowców w koloniach rozrodczych. W kościele w Jaworznej jest bardzo duża kolonia, w bezpośrednim otoczeniu rzeczywiście nie ma drzew, ale po drugiej stronie drogi są atrakcyjne drzewostany – w odległości około 15 m od kościoła. Oświetlenie kubatury

budynku skierowane jest w dół, co nie przeszkadza nietoperzom. Pan Rafał Szkudlarek dodał, że prowadzi się bardzo dużo działań zmierzających do poprawy warunków w koloniach rozrodczych nietoperzy. Do tej pory wykonano 35 remontów. Planowane są prace w kościele w Jazowsku – kościół otrzyma nowy dach. Są również fundusze na to, aby wykonać nasadzenia zieleni wokół kościołów, gdzie brakuje roślinności.